

Steenuilen 2010

Bij het beëindigen van het voorjaar sluiten we traditioneel ook steeds onze werking rond de steenuilen af. Dit jaar met een dubbel gevoel. Enerzijds met de voldoening dat we weer nuttig werk geleverd hebben en een actie hebben kunnen voltooien waar we ten volle achterstaan. Anderzijds met een enigszins wrang gevoel omdat de bezettingscijfers en de broedresultaten tegenvallen.

Steenuileninventarisatie

Het 'werkjaar' van De Kerkuil begint traditioneel met ons inventarisatiewerk rond steenuilen. Met de CD in de hand trekken we het veld in en hopen op avondlijke tegenspraak van ons kleinste uiltje in de streek. In Veurne, Alveringem en Lo-Reninge werden delen van het grondgebied doorzocht maar ook in De Panne probeerden we steenuilen te lokken. Het leverde helaas niet veel op, de steenuilen die we verwachtten gaven niet thuis (navraag bij de bewoners tijdens het seizoen corrigeerde het beeld wel), enkel één roepende steenuil op de grens van Veurne kwam in de eindbalans. In ieder geval hernemen we de zaken volgen jaar.

Veurne

De derde opeenvolgende inventarisatieronde van het Veurnse grondgebied werd deze winter afgerond. De resultaten vind je in onderstaande tabel. De Veurnse populatie wordt momenteel (periode 2009-2010) ingeschat op minimaal 71 territoria wat iets meer is dan tijdens vorige periode (2007-2008). Grote verschuivingen zijn er in de gemeenten niet : de stijgingen en dalingen blijven beperkt tot twee territoria. De polderdorpen Bulskamp, Booitshoeke, Steenkerke, Avekapelle en Zoutenaie blijven steken op lage gemiddelden per km² (< 1 terr./km). De twee dorpen op het plateau van Izenberge, meer bepaald Houtem en Beauvoorde, blijven hoog scoren met 1,5 territoria per km² (exclusief bebouwingen) maar de topgemeente in Veurne is Eggewaartskapelle met 1,63 steenuilenterritoria per km². Dit dorp is weliswaar gelegen in de polders maar de talrijke weides en begroeide kreekkruggen bieden blijkbaar toch veel kansen aan de steenuilen.

Gemeente	Km ² **	Terr. 2009-2010		Terr. 2007-2008		Terr. 2005-2006		07/08-09/10		05/06-07/08	
		Aantal	Dichth.	Aantal	Dichth.	Aantal	Dichth.	Aantal	Dichth.	Aantal	Dichth.
Veurne	22,7	6	0,26	5	0,22	4	0,18	1,00	0,04	1	0,04
Booitshoeke	3,4	1	0,30	1	0,30	2	0,60	0,00	0,00	-1	-0,30
Steenkerke	11,8	5	0,42	7	0,59	3	0,25	-2,00	-0,17	4	0,34
Avekapelle	4,6	1	0,22	1	0,22	2	0,44	0,00	0,00	-1	-0,22
Zoutenaie	2,1	2	0,97	1	0,48	1	0,48	1,00	0,48	0	0,00
Eggewaartskapelle	4,9	8	1,63	6	1,22	7	1,43	2,00	0,41	-1	-0,20
Bulskamp	8,0	4	0,50	3	0,37	3	0,37	1,00	0,12	0	0,00
Beauvoorde	14,6	23	1,57	24	1,64	18	1,23	-1,00	-0,07	6	0,41
Houtem	12,7	20	1,57	19	1,49	12	0,94	1,00	0,08	7	0,55
De Moeren	11,6	1	0,09	2	0,17	2	0,17	-1,00	-0,09	0	0,00
Totaal	96,3	71	0,74	69	0,72	54	0,61	2,00	0,81	15	0,15

* = geen inventarisatie

** = inclusief bebouwing

Alveringem

In Alveringem komt de volledige inventarisatie van het grondgebied in zicht. In 2010 werd Leisele, de grootste deelgemeente qua oppervlakte, doorzocht met 17 roepende steenuilen als resultaat. Met nog één deelgemeente, Beveren a/IJzer, voor de boeg, kent Alveringem reeds de meeste steenuilenterritoria, namelijk 79. Waarschijnlijk wordt de kaap van 100 net niet bereikt ?

Gemeente	Km ²	Territoria 2007-2010	
		Aantal	Dichtheid
Alveringem	18,98		
Oeren	2,89		
Sint-Rijkers	3,72	33	1,29
Hoogstade	5,66	3	0,53
Gyverinkhove	3,92	7	1,79
Izenberge	4,51	11	2,44
Leisele	15,38	17	1,11
Beveren a/IJzer	12,35		0,00
Stavele	12,63	8	0,63
Totaal	80,04	79	0,99

Lo-Reninge

In deze gemeente doorlopen we de tweede inventarisatieronde. Terwijl vorig jaar er in Lo tal van nieuwe locaties werden ontdekt en het gemiddelde hierdoor kon worden opgekrikt, werd in Pollinkhove er twee territoria minder opgetekend. Volgend jaar komt Noordschote aan de beurt.

Gemeente	Km ²	Territoria 2009-2010		Territoria 2007-2008		07/08-09/10	
		Aantal	Dichtheid	Aantal	Dichtheid	Aantal	Dichtheid
Lo	15,7	16,0	1,0	11	0,70	5	0,32
Pollinkhove	13,8	7,0	0,5	9	0,65	-2	-0,14
Noordschote	10,6			1	0,09		
Reninge	22,9			10	0,44		
Totaal	62,9	23	0,37	31	0,49	3	0

Steenuilennestkasten IJzer en Polder

De bezettingsgraad van 7 broedgevallen op 75 nestkasten geeft een pover resultaat van 9%. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat we een flinke toename van nestkasten hebben gehad sinds 2008. Dat jaar hadden we maar 14 nestkasten hangen, in 2009 was het aantal opgelopen tot 44 en we sloten 2010 af met het reeds vermelde getal van 75 stuks. Het is ook zo dat we de plaatsing van de nestgelegenheden doen in functie van een mogelijke uitbreiding van de populatie. De juveniele steenuilen vertrekken uit het broedterritorium van hun ouders en vestigen zich een eind verderop. In onze regio is dat door de versnippering van het landschap en door het beperkte aantal knotwilgen of andere geschikte bomen niet zo evident. Vandaar onze inspanningen om hen een mogelijkheid te geven zich te vestigen in onze nestkasten. De bezettingsgraad zou veel hoger zijn indien we geopteerd hadden om de nestkasten te plaatsen in bestaande territoria. Gelet op gemakkelijke acceptatie van deze nestkasten door de steenuilen zou het bezettingscijfer ongetwijfeld veel hoger zijn. We kozen voor de moeilijkste weg, namelijk voor uitbreiding in geschikte gebieden.

We hadden dus 7 broedgevallen in onze nestkasten, 2 in Wulpen, 2 in Steenkerke, 2 in Bulskamp en 1 op het grondgebied van Veurne. Daarvan zijn er drie mislukt. De 4 geslaagde broedpogingen leverden 15 jonge vogels op waarvan er 12 uitgevlogen zijn. Buiten ons eigenlijk werkingsgebied hadden we ook een mooi nest van 5 steenuilen bij Kamiel Simoens uit Schore.

Deze cijfers geven ons terecht een gevoel van onrust over de toekomstige omvang van de populatie steenuilen in onze streek. Om een populatie op peil te houden moet er een overschot van jonge vogels zijn. Want ieder jaar moeten de adulten die verdwijnen vervangen worden en niet alle jonge vogels die uitvliegen overleven de komende winter. We vonden enkele adulte, broedende steenuilen dood bij de nestboom en de andere mislukte broedgevallen laten ook sterfte van één van de ouders vermoeden. Dit alles samen geeft hier geen reden tot optimisme.

Uiteraard gaan we op zoek naar oorzaken. Een vrij voor de hand liggende reden is dat de vrij strenge, lange en onregelmatige winter van 2009-2010 het aantal potentiële broeders sterk heeft verzwakt. We hebben ook de indruk dat vele koppels vrij laat aan de eileg begonnen zijn. Een ander klassiek gegeven bij slechte broedjaren is een beperkte muizenpopulatie. Dit blijft een moeilijk te controleren item. Muizen laten zich zo maar niet tellen en meestal bestempelt men een jaar als een slecht muizenjaar juist omdat de muizenetende roofvogels slechte broedresultaten hebben.

We hopen dat onze cijfers en onze bevindingen niet zo negatief zijn als de werkelijke toestand in onze polders. Hopelijk krijgen we meer duidelijkheid bij de volgende inventarisatie van de steenuilterritoria in het vroege voorjaar van 2011. We werken in ieder geval verder aan de beschermingsmaatregelen van de populatie van deze sympathieke bewoner van het kleinschalig cultuurland.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Aantal nestkasten	4	5	6	6	10	14	44	75
Broedgevallen	1	4	0	2	3	4	7	7
Mislukt	0	0	0	1	1	1	1	3
Geslaagd	1	4	0	1	2	3	6	4
Bezettingsgraad (%)	25%	80%	0%	33%	30%	29%	16%	9%
aantal eieren						11	27	14
gemiddeld nt eieren						3,67	4,50	3,50
niet-levensvatbare eieren						2	4	2
gemiddeld nt niet-levensv.eieren						0,67	0,67	0,50
aantal geboren jongen	4			3	6	9	23	12
gemiddeld nt geboren jongen	4			3	3	3	3,83	3
aantal dode jongen	2			0	0	0	4	2
gemiddeld nt dode jongen	2			0	0	0	0,67	0,5
* aantal uitgevlogen jongen	2	13		3	6	9	19	10
gemiddeld nt uitgevlogen jongen	2	3,25		3	3	3	3,17	2,50

* = op moment van het ringen/eventuele nacontrole

Steenuilen-rescue

Deze jonge vogel werd gevonden op het terras van een camping langs de Brugsesteenweg te Sint-Joris (Nieuwpoort). Tijdens de voorbije slechtweer periode (veel wind) sprong tijdens steenuil wat te vroeg uit het nest op zoek naar voedsel en kwam op deze manier terecht op een ongebruikelijke plaats, namelijk een terras. Via de brandweer Nieuwpoort kon de jonge vogel overgebracht worden naar het VOC Oostende waar het verder kon opgroeien (foto en bericht : Luc David).

Danny De Preter
Kris Degraeve
Foto's : Leo Alaerts

Nestkast Kamiel Simoens - Schore

Dirk Feryn - Steenkerke

Familie Devrome - Bulskamp

de steenuilenbrigade

Mislukt broedsel

Adult vrouwtje steenuil